

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO
FONDO BIUDŽETO 2022 METŲ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto projektas (toliau – Biudžeto projektas) parengtas, vadovaujantis galiojančiomis Lietuvos Respublikos teisės aktų normomis: Valstybinio socialinio draudimo įstatymu, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymu, Socialinio draudimo pensijų įstatymu, Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, Nedarbo socialinio draudimo įstatymu, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymu, Pensijų kaupimo įstatymu bei atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės teikiamų įstatymų pakeitimų projektų nuostatas, pagal kurias 2022 m. numatomas papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas papildomai skiriant 70 mln. Eur, o ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos dėl siūlomų pataisų padidės 8,5 mln. Eur.

Projektas parengtas, atsižvelgiant į Finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų 2022 – 2024 m.

Teikiamame projekte įvertintos pensijų anuitetų mokėtojo patiriamos sąnaudos ir jas kompensuojančios pajamos.

Fondo biudžeto pajamos 2022 m. apskaičiuotos, taikant bendrą draudėjų 1,47 proc. ir apdraustųjų bendrąją 12,52 proc. socialinio draudimo įmokų tarifus, kurie atskiroms socialinio draudimo rūšims pasiskirsto taip:

1. Draudėjų įmokų tarifai:

1) nedarbo socialiniam draudimui	1,31 proc.
(terminuotoms sutartims	2,03 proc.)
2) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui (vidutinis)	0,16 proc. (0,14 -1,4 proc.)

2. Apdraustųjų įmokų tarifai:

1) pensijų socialiniam draudimui	8,72 proc.
2) ligos socialiniam draudimui	1,99 proc.
3) motinystės socialiniam draudimui	1,81 proc.

Siekiant subalansuoti motinystės socialinio draudimo pajamas ir išlaidas, įmokų tarifas šiai draudimo rūšiai padidintas 0,1 proc. ir bus 1,81 proc., o ligos socialinio draudimo rūšies tarifas sumažintas 0,1 proc. iki 1,99 proc. Tokiu būdu abi draudimo rūšys (ligos ir motinystės) išlieka subalansuotos, o bendras apdraustųjų įmokų tarifas nesikeičia.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo (toliau – nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas) įmokos tarifas diferencijuojamas pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. A1-387 patvirtintą Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodiką. Išskiriamos keturios šios įmokos tarifų grupės: I grupė – 0,14 proc., II grupė – 0,47 proc., III grupė – 0,7 proc., IV grupė -1,4 proc. Šalies bendrasis (vidutinis) nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifas - 0,16 proc.

Socialinio draudimo įmokos 2022 m. bus skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 60 vidutinių šalies darbo užmokesčių, taikomų apdraustųjų 2021 m. socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (90 246 Eur).

Pajamos

Prognozuojamas 2022 m. bendras apdraustų asmenų skaičius bus 1 511,2 tūkst. žm., t.y. 0,7 proc. arba 10,5 tūkst. žm. didesnis nei 2021 m. laukiama. Šį padidėjimą sąlygoja apdraustųjų, draudžiamų

visomis socialinio draudimo rūšimis, skaičiaus augimas iki 1363,5 tūkst. žm. t.y padidėjimas 12,5 tūkst. žm.

Apdraustųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, metinė draudžiamųjų pajamų bazė, pagal šalies ekonominį augimą turėtų didėti 9,0 proc. iki 23 566 196 tūkst. Eur., tačiau įvertinus tai, kad draudžiamų asmenų socialinio draudimo įmokos 2022 m. bus skaičiuojamos nuo sumos ne didesnės kaip 60 šalies vidutinių darbo užmokesčių, metinė draudžiamųjų pajamų bazė sumažėja 231,6 mln. Eur iki 23 334 602 tūkst. Eur ir didės 9,0 proc. t.y. analogiškai šalies darbo užmokesčio fondo augimui.

Draudėjų socialinio draudimo įmokos prognozuojama bus 391 081 tūkst. Eur, 7,6 proc. arba 27,8 mln. Eur. didesnės nei 2021 m. laukiama. Didžiausia draudėjų socialinio draudimo įmokų dalis, t.y. 79,2 proc. arba 309 672 tūkst. Eur bus skirta nedarbo socialiniam draudimui, 9,7 proc. arba 37 828 tūkst. Eur – nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui, 11,1 proc. arba 43 581 tūkst. Eur – asmenų draudimui valstybės lėšomis: pensijų, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, ligos, motinystės socialiniam draudimui. Prognozuojama, kad valstybės lėšomis draudžiamų asmenų skaičius bus apie 79,7 tūkst. žm.t.y. 2,6 proc. mažesnis nei 2021 m.

Apdraustųjų socialinio draudimo įmokos bus 2 961 864 tūkst. Eur, 8,9 proc. arba 240,8 mln. Eur didesnės nei 2021 m. laukiama. Didžiausia apdraustųjų socialinio draudimo įmokų dalis, t.y. 69,7 proc. arba 2 063 669 tūkst. Eur bus skirta pensijų socialiniam draudimui, 16,7 proc. arba 493 790 tūkst. Eur – ligos socialiam draudimui, 13,6 proc. arba 404 405 tūkst. Eur – motinystės socialiam draudimui.

Numatoma, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokos bus 100 164 tūkst. Eur, t.y. 5,8 proc. arba 5,5 mln. Eur. didesnės nei 2021 m. laukiama. Savarankiškai dirbančių asmenų, mokančių socialinio draudimo įmokas, skaičius prognozuojama nesikeis ir bus apie 55,0 tūkst. žm.

Savanoriškai apsidraudusių asmenų socialinio draudimo įmokos išliks stabilios apie 1 tūkst. Eur, nes savanoriškai apsidraudusių asmenų skaičius prognozuojama nesikeis ir bus 0,01 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad apskaičiuota delspinigių, palūkanų ir baudų suma bus 1 135 tūkst. Eur, t.y. 0,5 mln. Eur daugiau 2021 m. laukiama.

Asignavimų suma iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų bendrajai pensijos daliai kompensuoti pagal 2022 m. priskaičiuotas pensijų sumas numatoma 2 367 640 tūkst. Eur, o pinigų srautuose nurodoma 2 389 331 tūkst. Eur asignavimų suma, įvertinus 2020 m. valstybės biudžeto 21 691 tūkst. Eur nepadengtą asignavimų įsipareigojimą bendrajai pensijos daliai kompensuoti.

Veiklos pajamos ir iš įtraukto į Fondo apskaitą turto gaunamos pajamos, numatant gauti veiklos sąnaudų kompensavimo už įmokų surinkimą ir pervedimą į Fondus bei išmokų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, skyrimą, mokėjimą ir pristatymą, anuitetų fondo administravimą didės 15,1 proc. bus 14 746 tūkst. Eur.

Prognozuojamos 2021 m. **Fondo biudžeto pajamos** iš viso bus **5 836 631 tūkst. Eur**, t.y. 8,6 proc. (461,3 mln. Eur) didesnės nei 2021 m. laukiama.

Išlaidos

Biudžeto projekte valstybinio socialinio draudimo pensijoms numatoma skirti 76,2 proc. visų išlaidų arba 4 251 472 tūkst. Eur, tai 453,8 mln. Eur arba 11,9 proc. daugiau nei 2021 m laukiama. Šių išlaidų didėjimą sąlygoja numatomas pensijų didinimas pagal apskaičiuotą pensijų indeksavimo koeficientą 2022 metams bei teikiamos Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisos, pagal kurias numatomas papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas ir viso dydžio bazinės pensijos mokėjimas neturintiems būtinojo stažo.

Prognozuojama, kad vidutinis senatvės pensininkų skaičius 2022 m. bus 610,5 tūkst. žm., t.y. dėl pensinio amžiaus didinimo sumažės 0,1 proc. (0,5 tūkst. žm.). Visų mokamų valstybinio socialinio draudimo pensijų skaičius 2022 m. prognozuojama bus 1 014,1 tūkst. arba 0,6 proc. (5,9 tūkst.) mažesnis nei 2021 m. laukiama.

Atsižvelgiant į teikiamas Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisas, Finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų, apskaičiuotas pensijų indeksavimo koeficientas 2022 m. bus 1,0847, t.y. nuo 2022 m. sausio 1 d. visos pensijos vidutiniškai didės 8,47 proc., o atsižvelgiant į siūlomas įstatymo pataisas atskiros pensijų rūšys padidės dar daugiau.

Prognozuojama, kad 2022 m. vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, bus 489,1 Eur, t.y. bus 48,5 Eur arba 11,0 proc. didesnė nei 2021 m. (10,4 proc. - dėl pensijų indeksavimo, 0,6 proc. - dėl viso dydžio bazinės pensijos mokėjimo).

Vidutinės senatvės pensijos, turint būtinąjį stažą, ir apdraustųjų vidutinių mėnesio draudžiamųjų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, santykis 2022 m. bus 34,3 proc. arba 0,9 procentinio punkto didesnis nei 2021 m., o santykis su šalies vidutiniu neto darbo užmokesčiu - 46,1 proc.

Prognozuojama, kad 2022 m. mažėjant sergamumui dėl pandemijos, ligos socialinio draudimo išlaidos bus 427 127 tūkst. Eur, t.y. 10,7 mln. Eur arba 2,6 proc. didesnės nei 2021 m. atitinkamos išlaidos. Šios draudimo rūšies išlaidos sudarys 7,7 proc. visų išlaidų. Apmokėtų ligos dienų skaičius 1-am apdraustajam prognozuojama sumažės nuo 8,5 dienos 2021 m. iki 8,0 dienos 2022 m. t.y. 5,9 proc.

Motinstės socialinio draudimo išmokoms 2022 m. numatoma panaudoti 414 871 tūkst. Eur, t.y. 38,7 mln. Eur arba 10,3 proc. daugiau nei 2021 m. Šios išlaidos sudarys 7,5 proc. visų Fondo biudžeto išlaidų, iš jų: motinstės išmokoms prognozuojama panaudoti 91 401 tūkst. Eur, t.y. 0,4 mln. Eur arba 0,5 proc. daugiau, vaiko priežiūros išmokoms - 304 394 tūkst. Eur, t. y. 36,8 mln. Eur arba 13,8 proc. daugiau, tėvystės išmokoms - 19 076 tūkst. Eur. t.y. 1,4 mln. Eur arba 8,0 proc. daugiau nei 2021 m.

Prognozuojamas vaiko priežiūros išmokų gavėjų skaičius bus 40,0 tūkst. žm. t.y. 0,3 tūkst. žm. arba 0,8 proc. daugiau nei 2021 m.

Nedarbo socialiniam draudimui numatomi 282 429 tūkst. Eur (5,1 proc. visų išlaidų), 6,4 mln. Eur arba 2,2 proc. mažiau nei 2021 m. laukiama, nes prognozuojamas nedarbo lygio mažėjimas nuo 7,4 proc. 2021 m. iki 6,7 proc. 2022 m. Prognozuojama, kad nedarbo socialinio draudimo išmokų gavėjų skaičius bus 68,0 tūkst. asmenų, o vidutinė nedarbo išmoka padidės 8,0 proc. ir sieks 341,76 Eur.

Prognozuojama, kad išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 33 198 tūkst. Eur, t.y. 0,6 proc. visų išlaidų. Išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 9,6 proc. arba 2,9 mln. Eur didesnės nei 2021 m.

Prognozuojama, kad neatgautinos ir abejotinai atgautinos sumos bus 20 000 tūkst. Eur.

Veiklos sąnaudos prognozuojamos, įvertinus Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Europos Sąjungos teisės aktais deleguotas funkcijas. Veiklos sąnaudas sudaro Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas (amortizacija) bei kitos Fondo veiklos sąnaudos.

Veiklos sąnaudos 2022 m. bus 104 402 tūkst. Eur, t.y. 9,2 mln. Eur arba 9,7 proc. didesnės nei 2021 m. Šių išlaidų didėjimą pagrindė sąlygojo išmokų mokėjimo sąnaudų augimas dėl pensijų indeksacijos 12,6 proc., priskaičiuotos 5 700 tūkst. Eur palūkanos už lėšų likučius sąskaitose bei pensijų anuitetų fondo administravimo išlaidos (459 tūkst. Eur), kurios bus kompensuojamos Valstybinio socialinio draudimo fondui per veiklos pajamas.

Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos 2022 m. bus 93 525 731 tūkst. Eur. t.y. 7,1 mln. Eur. arba 8,2 proc. didesnės nei 2021 m. laukiama. Fondo administravimo įstaigų sąnaudų dalis Fondo biudžeto išlaidose 2022 m. bus 1,7 proc. (2021 m. - 1,7 proc.), o nevertinant veiklos sąnaudų patiriamų vykdant kitas pavestas funkcijas (10 546 tūkst. Eur), sudaro 1,5 proc.

Darbo užmokesčio fondas 2022 m. planuojamas 69 238 tūkst. Eur, t.y. 8,0 proc. didesnis nei 2021 m. Ši augimą įtakoja Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų įgyvendinimas bei pensijų anuitetų fondo administravimo išlaidos. Darbo užmokesčio fondas sudaro 66,3 proc. visų veiklos sąnaudų.

Socialinio draudimo įmokoms už Fondo administravimo įstaigų darbuotojus 2022 m. reikės 1 004 tūkst. Eur. Socialinio draudimo įmokos sudaro 1,0 proc. visų veiklos sąnaudų.

Išlaidų prekių ir paslaugų įsigijimui planuojama 23 7283 tūkst. Eur, t.y. 1,9 mln. Eur arba 8,9 proc. daugiau nei 2021 m. laukiama. Išlaidos prekių ir paslaugų įsigijimui sudarys 22,3 proc. visų veiklos sąnaudų.

Didžiausią dalį prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų 34,8 proc. arba 8 100 tūkst. Eur sudaro sąnaudos už išmokų mokėjimo paslaugas.

Siekiant mažinti administracinę naštą verslui, skiriamas dėmesys pažangiausiems Fondo administravimo įstaigų klientų (draudėjų, apdraustųjų bei socialinio draudimo išmokų gavėjų) aptarnavimo metodams. Šiuo tikslu plėtojamas paslaugų teikimo elektroninėmis priemonėmis apimtys.

Informacinių taikomųjų sistemų programinės įrangos priežiūrai ir eksploatavimui 2022 m. reikės 5 100 tūkst. Eur, t.y. 0,5 mln. Eur daugiau nei 2021 m. laukiama arba 21,9 proc. visų 2022 m. prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų.

Kompiuterinės, biuro ir kitos technikos priežiūros ir eksploataavimo sąnaudoms 2022 m. reikalinga 1 600 tūkst. Eur, t.y. beveik tiek pat kiek 2021 m. laukiama.

Ženklią veiklos sąnaudų dalį sudaro ilgalaikio turto nusidėvėjimų (amortizacijos) sumos. 2022 m. šios išlaidos bus 5 000 tūkst. Eur ir sudarys 4,8 proc. visų veiklos sąnaudų.

2022 m. prognozuojamos **Fondo biudžeto išlaidos** bus **5 533 499 tūkst. Eur**, t.y. 9,5 proc. (478,9 mln. Eur) didesnės nei laukiama 2021 m.

Einamųjų metų pajamos viršija išlaidas 303 132 tūkst. Eur.

Piniginės įplaukos, išlaidos ir kasos apyvartos lėšos

Įvertinus prognozuojamą apskaičiuotų Fondo biudžeto pajamų surinkimo lygį (99,2 proc.), apskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumas ir numatomus gauti valstybės biudžeto asignavimus, grynujų pinigų srautų iš įprastinės veiklos rezultatas yra teigiamas 285 051 tūkst. Eur t.y. 22,1 mln. Eur mažesnis nei 2021 m. laukiama.

Iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto 2022 m. numatoma gauti 2 389 331 tūkst. Eur asignavimų, iš jų: 2 367 640 tūkst. Eur – 2022 m. bendrajai pensijos daliai kompensuoti ir 21 691 tūkst. Eur valstybės biudžeto 2020 m. nepadengta asignavimų suma bendrajai pensijos daliai finansuoti.

Vykdant valstybinį socialinį draudimą ir kitas Fondo administravimo įstaigoms deleguotas funkcijas didėja būtinumas operatyviai keisti informacija su kitomis žinybomis, Europos Sąjungos (toliau – ES) šalimis, plečiasi Fondo informacinių taikomųjų sistemų skaičius ir jų integracija su išorinėmis informacinėmis sistemomis, įgyvendinant elektroninės valdžios koncepciją

Investicinei veiklai 2022 m. numatoma skirti 12 799 tūkst. Eur. t.y. 3,6 mln. Eur daugiau nei 2021m. Šių išlaidų padidėjimą sąlygojo didėjantys informacijos srautai bei ES ir šalies teisės aktų pokyčiai įtakojantys daugelio taikomųjų sistemų modifikavimą.

Nematerialaus turto įsigijimui 2022 m. būtina skirti 9 927 tūkst. Eur, iš jų 1 335 tūkst. Eur – programinės įrangos licencijoms ir 8 592 tūkst. Eur programinei įrangai, iš jų 2 100 tūkst. Eur – apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir socialinio draudimo išmokų gavėjų registro naujos versijos sukūrimui ir įmokų apskaitos taikomosios sistemos modifikavimui, 840 tūkst. Eur - dokumentų valdymo sistemos modernizavimui, 5 652 tūkst. Eur - kitų taikomų programų modifikavimui.

Ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti reikės 3 032 tūkst. Eur, iš jų 2 862 tūkst. Eur – kompiuterinei technikai, 1720 tūkst. Eur – kitam ilgalaikiam turtui.

Pardavus ilgalaikį materialųjį turtą 2022 m. planuojama gauti 160 tūkst. Eur.

Lėšų likučiai sąskaitose 2022 metais, įvertinus numatomus gauti valstybės biudžeto asignavimus, padidės 272 252 tūkst. Eur ir sudarys 1 602 659 tūkst. Eur. iš jų 1 060 1984 tūkst. Eur Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo lėšos ir 541 675 tūkst. Eur - kitos lėšos

Pinigų cirkuliacijai užtikrinti 2022 m. kasos apyvartos lėšos sudarys 229 949 tūkst. Eur.

Fondo sukauptas rezultatas, įvertinus 2017 m. valstybės biudžetui perduotas paskolas ir 2021 m. laukiamą vykdymą, 2022 m. bus teigiamas 1 768,3 mln. Eur (žr. 5 lentelė).

Valstybinio socialinio draudimo fondo
valdybos direktorė

Julita Varanauskienė